

Intervju Hidajet-Hido Bišćević

Zagovaram balkanski New Deal

Str. 8.i.9.

Pobjeda

66 godina

www.pobjeda.co.me

Podgorica, Crna Gora
Subota, 25. jun 2011.
Godina LXVII / Broj 16355
Cijena 0,50 eura

Za bolje odnose među vjerama

Iz Vatikana
Ivana Koprićevića

VATIKAN - Predsjednik Vlade Crne Gore Igor Lukšić i državni sekretar Svete Stolice Tarcisio Bertone potpisali su juče u Vatikanu Temeljni ugovor kojim se reguliše položaj i pravni status Rimokatoličke crkve u našoj zemlji.

Premijer Lukšić kazao je, nakon potpisivanja, da temeljni principi ugovora omogućavaju da se po istim kriterijumima regulišu i odnosi sa drugim vjerskim zajednicama u Crnoj Gori.

Državni sekretar Svete Stolice Tarcisio Bertone kazao je da se ugovor „idealno nadovezuje“ na onaj iz 1886. godine, te da njim Rimokatolička crkva ne traži privilegije.

Potpisivanju Temeljnog ugovora prethodio je prijem predsjednika Vlade kod Pape Benedikta XVI.

OPŠIRNIJE NA 2.i.3.STRANI

Premijer Crne Gore Igor Lukšić i državni sekretar Svete Stolice Tarcisio Bertone potpisali juče u Vatikanu Temeljni ugovor

VELIKE CIVILIZACIJE

INDIJA iz kolekcije Velike civilizacije u prodaji

Ne propustite ekskluzivnu kolekciju koja će vam otkriti tajne drevnih civilizacija. Život, mit i umjetnost.

LUKA BAR

Poslovnost kao imperativ!

Evropa rekla konačno DA Hrvatskoj

Vijest koja se čekala nije samo pozitivna za Hrvatsku nego i za cijeli region

STR.4.i.5.

Odgovor Marka Vešovića poslaniku Koči Pavloviću

A šta ste vi napravili?

Koka će me, dakle, ganjati na sudu koji je nelegitim da sudi Koki, a legitim je da sudi meni

Str. 21.

Crnoj Gori kredit od 59,1 milion eura

Str. 16.

Danas u dodatku Kultura

- Ivan Kapičić - Ljudi sa strahom posmatraju skulpture
- Nebojša Milenković - Institut slobode na otvorenom
- Milan Mandić - Fenomen pretvoren u stvarnost
- Nebojša Burzanović - Izazovi traže promjene

DRAGOLJUB ĐURIĆ Surovost krša u bubnjarskoj lavini

Kultura

Intervju Hidajet - Hido Biščević, generalni sekretar Savjeta za regionalnu saradnju

Zagovaram balkanski New Deal

Nemogućnost rješavanja problema ovog regiona bio bi veliki korak nazad za samu Evropsku uniju. Jer ako nije sposobna riješiti pitanje proširenja na ovaj prostor koji je relativno mali, onda teško može igrati globalnu ulogu

Razgovarao
Srdan Kusovac

Na Zapadnom Balkanu je, ako se pogleda retrospektiva unazad tri godine, postignut vrlo veliki napredak. Prije tri godine bilo je mnogo više neriješenih bilateralnih pitanja. Regionalna suradnja je dostigla stanje gdje je ona puno bolja od zbira bilateralnih odnosa. Imamo institucionalni napredak u smislu odnosa sa NATO i EU. Za tri godine Hrvatska i Albanija su postale članice NATO-a, dok je nekoliko zemalja potpisalo i došlo je do ratifikacije Sporazuma o pridruživanju i stabilizaciji. Imamo, konačno, i najnoviju vijest da je Evropsko vijeće prihvatio kraj pregovora sa Hrvatskom.

Crna Gora je nedavno dobila status kandidata, što je takođe ogroman napredak i za vašu zemlju, ali i za regiju, posebno u smislu održavanja dinamike proširenja nakon Hrvatske. Ne govorimo to zato što razgovaramo u Crnoj Gori i ne iz kurtoazijske, nego je potrebno da postoji kotač koji će vući tu politiku proširenja, koje danas nema sto postoji u samoj Evropskoj uniji zbog raznih okolnosti, od ekonomskih krize do institucionalnog odnosa u EU itd. Dakle, potrebno je neko ko će taj zamajac održavati u pogonu. Crna Gora igra stratešku ulogu za samu Crnu Goru, ali i za cijelu regiju, kaže Hidajet - Hido Biščević Pobjedi u intervjuu vođenom u petak popodne, samo nekoliko sati pošto je iz Brisele stigla vijest da su lideri EU zaključili da Hrvatska okončala put evropskih integracija.

POBJEDA: Zašto je važno održavati taj zamajac?

BIŠČEVIC: Ako se ne bi održavala dinamika proširenja taj frustrativni elemenat neriješenih pitanja Ustava Bosne i Hercegovine, blokada da tako kažem Kosova u ovom sadašnjem stanju,

frustrirajuće pitanje Makedonije i tako dalje, došlo bi do zastoja politike proširenja u ovom dijelu. Po mom sudu to bi bio veliki korak nazad za samu Evropsku uniju jer ako nije sposobna riješiti pitanje proširenja na ovaj balkanski prostor koji je relativno mali, onda teško može igrati globalnu ulogu.

POBJEDA: Zagovornik ste teze da će uvlačenje Srbije dublje u proces pregovora promijeniti antizapadnu političku klimu u toj zemlji?

BIŠČEVIC: Naravno. Promjenilo je Hrvatsku, promjenilo je sve zemlje srednje Evrope kad su ulazile. Ulazak u Evropsku uniju dovodi do duboke transformacije, ne samo u nekom institucionalnom smislu - reforme pravosuđa, reforme ovog ili onog segmenta - nego što dolazi do postupne promjene socijalne svijesti. Društva se lome tokom pregovora. Gledao sam kako se Hrvatska lomila tokom pregovora. Tu su postojali silni otpori, zbor mentaliteta, interesa, interesnih grupa.

Onog časa kada ulazite morate se otvarati i tada dolazi do dubokih promjena i strukture. Postepeno će dolaziti do prožimanja ovih naših, da tako kažem postjugoslovenskih da ne zvuči balkanskih društava.

POBJEDA: Ali neki fundamentalni problemi regije nije suriješeni. Kosovo, Makedonija, da ne pominjem Bosnu. Pa čak i srpsko-hrvatski odnos klecaju - evo nema Tadića na proslovu Dana državnosti, a toliko se o tome govorilo.

BIŠČEVIC: Došlo je do približavanja između država. Taj trend je pozitivan, međutim, još nije učvršćen. Podložan je unutrašnje-političkim oscilacijama. To je zid koji se sastoji od nekoliko stubova, a nema cigli dovoljno. To je jedna građevina, konstrukcija koja se oslanja o Josipovića i Tadića ili se oslanja na Tadića i bosansko trojno Predsjedništvo.

Novinar, publicista, diplomata, analitičar

Rođen u Sarajevu 1951. Po obrazovanju politikolog - završio međunarodnu politiku i novinarstvo na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu. Otac dvoje djece.

Široj javnosti poznat kao dugogodišnji novinar, urednik vanjsko-političke redakcije i konačno glavni urednik Vjesnika - iz najboljih dana tog medija. Autor više knjiga na temu raspada Jugoslavije i Bliskog istoka.

Ambasador Hrvatske u Turskoj i Rusiji, državni sekretar u Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija.

Od maja 2007. generalni sekretar Savjeta za regionalnu saradnju.

Ali se, recimo, ne oslanja na sve parlamentarce, ne oslanja na medije u dovoljnoj mjeri, niti na poslovne ljude u regiji, dakle ono što se meni čini potrebnim proširiti broj sudionica tog pozitivnog procesa kako bi se on učvrstio aktivnim uključivanjem parlamentaraca i dobro je da se Tadić i Josipović nadu, ali nekačko mi se čini da nije dobro kad se svako vrati u svoj Zagreb i u svoj Beograd da budu izloženi paljbi u svojim parlamentima zašto su išli jedan drugome. Postoje neke interesne grupe kojima je da tako kažem kao neka domaća zadača da obnavljaju te stereotipe.

POBJEDA: Gdje ste tu Vi i organizacija na čijem ste čelu? Što radite na tom planu?

BIŠČEVIC: Sve ovo što govorim je ono što je moj zadatak. Sve to što govorim je nešto što mi moramo, da tako kažem, u javno nevidljivoj diplomatskoj komunikaciji prenosi u prijestonice, političkim liderima, elitama u regiji kako bismo omogućili Savjetu da provodi svoj osnovni mandat a to je jačanje suradnje na konkretnim projektima. Da bih ja mogao osigurati, primjera radi da i Beograd i Priština sudjeluju u projektu suradnje univerziteta, onda moram prije svega osigurati taj politički milje. Onda se stvaraju neki alati po-

moću kojih biste kroz niz konkretnih projekata suradnje širili te cigle da bi onda taj proces dobio na čvrstini. To je jedan mutotran, da ne pretjerujem i ne dajem Savjetu veliku važnost, strpljiv rad. To nije nešto gdje se moglo očekivati spektakularno i brzo napredovanje, ali upornim i strpljivim proširivanjem broja sudionika polako se ipak stvara i širijedna mreža suradnje koja, ja se usuđujem reći, čak je u nekim aspektima bolja, nego u mnogim drugim regijama u Evropi.

POBJEDA: Na primjer?

BIŠČEVIC: Mi smo jedini dio Evrope koji ima nedavno usvojenu regionalnu strategiju za borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije. Po prirodi stvari i zbog nasljeda rata nužno je bilo da se ide u taj regionalni pristup i osim toga kriminalci i korupcija prelaze granice, prema tome nemoguće je ne surađivati i samo na nacionalnoj osnovi se takvim problemom baviti. Mi smo jedina regija u Evropi koja priprema zajedničku strategiju straživanja i razvoja. Postoji cijeli niz takvih stvari koje možda nisu dovoljno poznate široj javnosti. Dio je naše odgovornosti da nismo snažnije medijski prisutni, ali nažalost većina medija u ovom dijelu Evrope znate i sami pokazuju više interesa za neke komer-

cijalnije teme od ovakvih.

POBJEDA: Na koji rezultat ste u protekle tri godine posebno ponosni, a šta ste propustili ili ste mogli lakše postići?

BIŠČEVIC: Neuspjeh je svakako činjenica da nismo postigli ono što ja i dalje smatram da je ključno, iako to nije dio našeg mandaata, nije razvijena infrastruktura u regiji. Regija je u takvom socijalnom i ekonomskom položaju da je teško očekivati da će se doći do brzog oporavka ukoliko ne pokrenu veliki regionalni razvojni projekti u infrastrukturi, transportu, energetici... Dakle, zagovaram neku vrstu balkanskog New Deal-a koji bi bio zaštitnik nacionalnih ekonomija kroz velike zajedničke projekte koje biste mogli uvezati sa širim interesima Evropske unije, pozivajući na drugim djelovima Evrope.

Stanje razvijenosti je katastrofalno i potrebna je jedna urgentna revitalizacija te cijele infrastrukturne mreže od Hrvatske do Makedonije i dalje prema Turskoj. Neuspjehom to smatram zbog toga što nismo uspjeli zainteresirati političke elite iz regije da krenu razgovore o takvim velikim zajedničkim multilateralnim projektima.

POBJEDA: Zašto? Nije valjda da političari neće da obećavaju puteve, pruge?

BIŠČEVIC: Jer se nakon procesa fragmentizacije koji se dogodio početkom devedesetih i koji je povjesno vjerovatno bio nemirnovanostalo razmišljati isključivo u nacionalnim granicama. Ne postoji neka vrsta političke hrabrosti da se kaže: okej, ne postoji

Evropski vlasnici medija se na Balkanu ponašaju antievropski

POBJEDA: Zašto niko ne razmišlja o recimo projektu medija nekadašnjeg srpsko-hrvatskog govornog područja gdje bi recimo ekonomska redakcija bila u Beogradu, sportska u Podgorici, vanjsko-politička u Zagrebu, a sve bi bilo zasnovano na ekonomskoj računici - masa toga je ista, a svako dodaje svoje informacije koje se drugih ne tiču. Kad može National Geographic ili Vogue da se štampa u 10 metropola ili na deset jezika, zašto ne bi moglo i ovo?

BIŠČEVIĆ: Zvuči interesantno, ali mi se čini nemoguće u ovom etapi razvoja. Evo sutra Hrvatska obilježava tek 20 godina nezavisnosti, Crna Gora je obilježila pet godina. To je kratak vremenski period. Nisu ni Njemci ni Francuzi imali neke zajedničke projekte desetljećima. Tek su se 2003. dogovorili da će početi raditi na zajedničkim udžbenicima. Prema tome, rano je za takvu stvar. Ali, ono što mi u ovom fazi trebamo više činiti to je truditi se da razumijemo drugog. Da bismo razumjeli njegove motive, da bismo razumjeli njegovu situaciju i da pokušamo naći načina da uskladimo i svoj odnos.

Nama je ova fragmentacija prostora donijela podizanje zidova i sad smo tek počeli postajati svjesni da trebamo preći preko tih zidova. Ja ne mogu vječno živjeti unutar jedne seoske ograde. Ako ne znam šta se događa u Frankfurtu, ako mene hrvatska ili srpska televizija ne izvještava o važnosti nekog događaja u Kini, ili važnosti nekog trenda u Evropi, onda sam podložniji manipulaciji, onda sam osuđen da čitam samo da li je oteto neko dijete i da li je ubijen neki kriminalac.

POBJEDA: Tabloidizacija medija je zajednička ex-jugoslovenska boljka. Strašno je šta se objavljuje.

BIŠČEVIĆ: Ono što je katastrofalno, glavnina medija od Slovenije do Makedonije u vlasniš-

tvu je zapadnoevropskih izdavača. Imate paradoks da oni nama na ovim prostorima šalju političke poruke „potrebna je suradnja“, „potrebno je uzajamno otvaranje“, „budite Evropljani“, „civilizirajte se, „nemojte biti Balkanci“, a potom ti isti mediji, radi svojih komercijalnih interesa provode uredivačku politiku koja obnavljaju ona stara balkanska trvanja. To je suprotno onome što je zapravo i želja naših društava i naših građana. Ako me mediji u Zagrebu i Beogradu tjeraju da ja uvijek moram mrzjeti Hrvata ili Srbina ili na nogometnoj utakmici vikati „Ubij Srbina“ ili „Ubij ustašu“ ili što se već više, onda tu nešto dugoročno ne štim. Zašto bi moja djeca ili moji unuci živjeli s tim stereotipima?

POBJEDA: Kako izači iz toga? Državni intervencionizam nije preporučljiv, a zapadni vlasnici u liberalnom kapitalizmu, i to u njegovoj ranoj fazi, najgoro, neće sami promjeniti stil?

BIŠČEVIĆ: To će se dogoditi zbog razvoja profesije. Kad-tad počće se događati razdvajanje takozvanog komercijalnog novinarstva od političkog novinarstva. Ono čemu smo mi danas najčešći svjedoci je da vi imate novinu koja je istovremeno žuta i crna, koja ima u sebi „Daily Mirror“ i „Guardian“. Dakle, koja ima i senzionalističku i ozbiljnu političku dimenziju. Tu bi zbog profesionalizma bilo moguće očekivati da će doći do razdvajanja.

Vi možete narod bombardirati senzacionalističkim sadržajima, ljeputicama iz kriminalnog miljena, možete stvarati ove i one zvijezde, ali to će jednog dana doći do neke svoje granice i naprsto više neće biti gladi za takvom vrstom medija.

Ono što se, nažalost, desilo to je da su javne televizije ušle u trku za ovom vrstom pisanih medija. Ne kažem da treba održavati one dosadne TV dnevniku iz vremena komunizma, ali vi imate TV dnevniku, neke

informativne emisije koje se zapravo utrkuju za medijskim ludilom koje je tog dana preovladavalo u Crnoj Gori ili u Hrvatskoj. To je šteta.

Kad već o tome govorimo prepoznali smo tu štetnost, da tako kažemo tu devijaciju javnih televizija, i zajedno sa Evropskom udrugom javnih televizija pripremili smo jedan projekat, pozvali sve javne televizije iz regije, organizirali i osnovali Udrženje javnih televizija cijele Jugoistočne Europe. Pokrenuli smo zajedno sa članicama seminare o profesionalnom novinarstvu.

POBJEDA: Tabloidizacija je došla sa ratom, zar ne?

BIŠČEVIĆ: Tu je bilo svega, od privatnih interesa do tajnih službi itd. Taj val se otvorio, taj cunami je poplavio medijski prostor cij postjugoslavenski prostor. Međutim, imam osjećaj da polako na tržištu dolazi do zasićenosti senzacionalnom sadržajima. Ljudi, ipak, hoće nešto drugo, žele biti upućeni u zbiranja, čuti i pročitati komentare, pojasniti sebi neke stvari. Neće da budu robovi nekih jednostranih interpretacija.

POBJEDA: Šta Vi čitate, kako se informirate ujutro kad ustanete uz kafu, šta je to?

BIŠČEVIĆ: Preletim po Internetu naravno, BBC i Guardian. To su prve stvari koje uzmem. Čini se da je to objektivan pregled, neka rentgenska slika svijeta kad se probudim.

POBJEDA: A u regiji?

BIŠČEVIĆ: U regiji predem sve. Ako otvorim Vjesnik ili Jutarnji vidim kako vibrira hrvatsko društvo, ali onda moram vidjeti šta je prioritet u Politici, šta Oslobođenje piše itd. Na neki način ta šetnja kroz medije u regiji pokazuje kako vibriraju društva u regiji iz toga se da puno toga iščitati, dâ se zapravo vidjeti na kojem smo putu.

POBJEDA: A vidi se i stanje novinarstva?

BIŠČEVIĆ: Tako je. Najveći mi je šok kao novinaru kad provedem tri - četiri dana izvan zemlje, na nekim konsultacijama, na nekoj konferenciji i kad nakon Guardiana uzmem lokalne novine iz Beograda, Zagreba, Sarajeva. Vjerujte mi to je doslovno kulturološki šok.

kojise manje zna u javnosti jer se po prirodi te stvari ne trebaju znati previše, mi smo uspjeli osigurati sada već redovnu suradnju vojnih obavještajnih službi Jugoistočne Evrope.

POBJEDA: O tome se ništa ne zna.

BIŠČEVIĆ: Ne zna se, Ali se oni redovno sastaju. Oni sada već razgovaraju o nekim zajedničkim projektima, razmjenjuju informacije itd. Redovni su sastanci ministara unutrašnjih poslova na regionalnoj razini, ministara

pravosuda. Prema tome u tom sigurnosnom aspektu smo postigli ogroman napredak.

POBJEDA: Jesu li se ti obavještajci sastali na neki pritisak spolja?

BIŠČEVIĆ: Ne, naprotiv, do sretra šefova obavještajnih, a kasnije vojnih obavještajnih službi došlo je na inicijativu Savjeta za regionalnu suradnju. Na veliko iznenađenje odgovarajućih institucija u Evropi, odnosno Evropskoj uniji i Vijeću Evrope koji su iskazivali dosta nevjeri-

ce u početku da smo sposobni da će doći do toga, ali su nam dali potporu. I mi smo uspjeli organizirati taj sastanak i nakon toga cijeli taj proces, niz sastanaka. To je dobro jer jača sigurnost kroz razmjenu informacija. Što manje tajni, veća je sigurnost.

POBJEDA: Zašto onda ne pokušate nešto u Bosni na unutrašnjem planu da njih nekako pomirite? Jeli je ključni problem Balkana ili Kosovo?

BIŠČEVIĆ: Apsolutno je to Bo-

sna i Hercegovina. Ona je najvažnije sigurnosno, odnosno najvažnije pitanje dugoročne sigurnosti i stabilnosti ovog dijela Evrope s obzirom na svoj položaj, s obzirom na susjede.

POBJEDA: Šta je recept?

BIŠČEVIĆ: Vrlo jednostavno, realističan kompromis između različitosti koje su očigledne, dakle, niti nametanje rješenja koje bi išlo na štetu jednog od tri govornika, dva protiv jedan ne može nikada dobiti.

Međunarodna zajednica se za-

morila od BiH. Evropska unija nema potencijala i moći da „saostalom riješi“ to pitanje, nema ministra vanjskih poslova koji se probudi ujutru da misli na Bosnu i Hercegovinu kada imate sve ovo

- krize u sjevernoj Africi, na Srednjem istoku, cunami, finansijsku krizu itd. Taj zamor od BiH prije sveg moraju razriješiti bosanskohercegovački političari.

POBJEDA: Koliko daleko možemo odmaći svi u regiji sa neřešenim problemima u Bosni?

BIŠČEVIĆ: Ukoliko ne dođe do rješenja za Bosnu i Hercegovinu posljedice će prije svega snositi regija. Neće je snositi Sjedinjene Američke Države, niti Moskva, ali će je snositi regija. Tamo je socijalno i ekonomsko stanje izuzetno teško, dalje imate nefunkcionalnost Ustava i besperfektivnost ukoliko ne dođe do brze promjene. A uz to na niti

dva sata leta avionom imate i Maroko, Alžir, Egipat, Tunis itd.. Dakle, imamo situaciju, gledano na široj, strateškoj slici, nezavršeni mir na Balkanu sa vulkanom koji se otvorio na jugu Mediterana, koji prijeti valovima izbjeglica. Mislim da je to što se dešava na južnim obalama Mediterana posljednji poziv i političarima na Balkanu da se ozbiljno i urgentno prihvate rješavanja svojih preostalih pitanja kako se ne bi dogodilo da naprsto skliznu niz dnevni red svjetskog prioritetata.

POBJEDA: Zašto se političari ne late posla i dogovore se i ovi u Bosni i ovi okolo kojih na Bosnu utiču?

BIŠČEVIĆ: Zato što odgovaraju na izborima, pa su onda često skloni „dodvoravati se“ javnosti umjesto formirati vizionarsku politiku.

Kad govorim, recimo, o potrebi ubrzane rekonstrukcije željezničke mreže Ljubljana - Zagreb-Beograd - Niš - Skoplje-Istanbul u realnom životu to znači jedan sastanak petorice premijera, onda slijedi domaća zadaća petorici ministara transporta i obaveza ministara pravosuđa da pripreme sporazum,

odnosno pravnu bazu za tako nešto. Ali, u svakoj od tih zemalja postoje interesne grupe koje žive od toga da ne postoji urbzana željeznička mreža, postoje oni koji će profitirati od činjenice da ljudi ne mogu doći u Beograd za kraće od sedam sati iz Zagreba. Oni imaju određene medije preko krojih to sve kreiraju.

Međutim, postoji jedan problem u pozadini svega toga, a to je institucionalna slabost - Ustav. Ja ću dogovorit pet premijera da sjednu za sto i da prihvate takav prijedlog. Ali, da li će on proći kroz institucije? Koliko će vremena proći dok sve dođe do zadnjeg načelnika odjela transporta ove ili li one zemlje? E to je pitanje.

Inače, to jačanje institucija će biti sljedeći dodatak u pristupu Evropi. To će se tražiti. Čini mi se da će Crna Gora biti ta koja bi na neki način mogla biti testirana. Želite li se pridružiti društvu institucionalnih profesionalaca - morate biti institucionalno profesionalni.

Srdan Kusovac i Hidajet - Hido Biščević